

ทุกภาคส่วนร่วมลงนาม MOU เพื่ออนาคตเด็กปฐมวัยจังหวัดสุรินทร์สู่ความยั่งยืน

อาจารย์คณิง สายแก้ว

ประธานที่ปรึกษาด้านเทคนิค มูลนิธิเด็กน้อยพัฒนา

การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่ออนาคตเด็กปฐมวัยจังหวัดสุรินทร์ ถือเป็นเรื่องสำคัญ ในการบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลักในพื้นที่ ทั้งสถาบันการศึกษา หน่วยงานการปกครอง และองค์กรพัฒนาเอกชนประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ (สพป.สุรินทร์ เขต 1, 2 และ 3) มูลนิธิเด็กน้อยพัฒนาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมสร้างอนาคตเด็กปฐมวัยสุรินทร์ ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพผ่านกลไก

- 1 การพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กต้นแบบ เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาและการดูแลเด็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2 ส่งเสริมทักษะสมองส่วนหน้า (EF) มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัย
- 3 สร้างระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และโค้ช (Coaching) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

- 4 บูรณาการสุขภาวะเด็ก โดยเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานร่วมกับเครือข่ายสาธารณสุขเพื่อดูแลสุขภาพและโภชนาการที่สมบูรณ์ตามวัย

ความร่วมมือในครั้งนี้ถือเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งตั้งแต่ช่วงวัยเริ่มต้น เพื่อให้เด็กปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และขับเคลื่อนสังคมสู่ความยั่งยืนในอนาคต ส่งผลให้เด็กมี **พัฒนาการสมวัย** ได้รับการส่งเสริม **ทักษะสมอง (EF)** และ **สุขภาวะที่ดี** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี **มาตรฐานการดูแลที่ปลอดภัยและเป็นระบบ** มากขึ้น **ลดความเหลื่อมล้ำ** สำหรับเด็กในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพ และในขณะเดียวกัน **ครูบุคลากรมีทักษะเพิ่มมากขึ้น** ได้รับความรู้และเทคนิคใหม่ๆจากระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) มี **เครื่องมือติดตามสมรรถนะ** และสื่อการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการ และมี **เครือข่ายความร่วมมือ** เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูศูนย์ต้นแบบและศูนย์เครือข่าย ส่งผลให้หน่วยงานและชุมชนทำงานแบบไร้รอยต่อ ใช้งบประมาณคุ้มค่า ลดการทำงานซ้ำซ้อน ชุมชนมีความเข้มแข็ง พ่อแม่ผู้ปกครองมีความรู้และมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี ผ่านกลไกการประสานงานแบบ **“ผสานพลัง 6 ฝ่าย”** เพื่อขับเคลื่อนนโยบายจากข้อตกลง MOU ลงสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม มีโครงสร้าง **กลไกเชิงนโยบายและการกำกับดูแล (Governance)** มีผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์เป็นประธาน ร่วมกับ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด (สอ.จ.) และ ศึกษาธิการจังหวัด กลไกสนับสนุนทางวิชาการ

ประเด็นสำคัญ

แลกเปลี่ยนองค์ความรู้

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก

ประสิทธิภาพและผลลัพธ์

ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้งบคุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อน

ชุมชนเข้มแข็ง

เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนผู้ปกครอง

สู่การปฏิบัติ

ขับเคลื่อน MOU สู่การปฏิบัติจริง ผ่านกลไกความร่วมมือของ 6 ภาค

(Academic) โดย คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ทีมพี่เลี้ยงและทีมโค้ชเคลื่อนที่ (Mobile Coaching) พัฒนาคู่มือ แม่ ผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างใกล้ชิดแบบกัลยาณมิตร กลไกการบริหารจัดการในพื้นที่ (Area-Based Management) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. เป็นเจ้าภาพหลัก ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดสรรงบประมาณ อาหารกลางวัน สิ่งแวดล้อม และสื่อการเรียนรู้ **กลไกเครือข่ายร่วมพัฒนาภาคเอกชนและประชาสังคม (Civil Society & NGO)** มูลนิธิเด็กน้อยพัฒนาร่วมสนับสนุน จัดทีมผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ส่งเสริมพัฒนาเทคนิคการขับเคลื่อนยกระดับศักยภาพครู ดึงครอบครัวและชุมชน ร่วมขับเคลื่อน

คุณภาพการศึกษา และหนุนสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยอย่างยั่งยืน

จากการที่ทุกภาคส่วนร่วมลงนาม MOU เพื่ออนาคตเด็กปฐมวัยจังหวัดสุรินทร์ สู่ความยั่งยืน ครั้งนี้ ถือเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัย ในจังหวัดสุรินทร์ให้เป็นระบบและเป็นการรวมพลังของหน่วยงานหลัก เพื่อส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และพัฒนาศักยภาพครู ผู้ดูแลเด็ก เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และพร้อมใจกันมีส่วนร่วมในการดูแลบุตรหลานของตนเอง เพื่ออนาคตเด็กปฐมวัย จังหวัดสุรินทร์ ดำเนินไปได้อย่างไร้รอยต่อสู่ความยั่งยืนต่อไป

ทางเข้าสู่ ‘จักรวาลปฐมวัย’ เรื่องราวของ ‘ปฐมวัย’ และ ความหวังที่ยังคงอยู่ของ ศพด.

ปวีณา วัฒนภา
 Thailand Education Partnership (TEP)

ในเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในระดับภูมิภาค ภายใต้หัวข้อ "ปลุกพลังปฐมวัย พลิกอนาคตอีสาน" เมื่อวันที่ 28-29 มกราคม พ.ศ. 2569 ณ โรงแรมแคนทารี โคราช จังหวัดนครราชสีมา นอกจากผู้เขียนได้มีโอกาเข้ามาทำงานร่วมกับมูลนิธิเด็กล้านพัฒนา (Dek Noi Pattana Foundation - DNPF) เป็นครั้งแรก ในฐานะผู้บันทึกถ้อยแถลงและผู้ร่วมสังเกตการณ์แล้ว ก็ได้เปิดประตูบานใหญ่ให้ทำความรู้จักกับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย อย่างลึกซึ้ง ซึ่งทำให้ค้นพบว่า กระบวนการพัฒนาปฐมวัย (โดยเฉพาะในภาคอีสาน) มีความก้าวหน้าไปมากอย่างน่าทึ่ง และเป็นการรวมพลังของภาคีเครือข่ายหลากหลายองค์กร ทั้ง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ธนาคารโลก (World Bank) และมูลนิธิเพื่อคนไทย ที่ร่วมกันผลักดันนโยบาย และส่งผ่านองค์ความรู้เชิงวิชาการเพื่อประโยชน์ สูงสุดของเด็ก ๆ และยังคงครอบคลุม

พื้นที่ถึง 5 จังหวัด ได้แก่ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และนครราชสีมา โดยมีเป้าหมายร่วมกัน ในการยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ให้เป็นพื้นที่แห่งความสุขและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการเติบโตของเด็ก ๆ ที่เป็นอนาคตของชาติ

“ ร่วมกันสร้างจุดเริ่มต้น
 ที่สดใสให้เด็กทุกคน
 เพื่ออนาคตที่เข้มแข็ง
 ของชาติ ”

พลังของ ‘บ้านจารย์’ และ ‘บ้านณรงค์’

การเดินทาง เพื่อทำความเข้าใจการพัฒนาปฐมวัยไม่ได้หยุดที่ห้องประชุมสัมมนาที่โคราช ผู้เขียนได้รับโอกาส ให้ดำเนินงานวิจัยเอกสารเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลบริบท และแนวปฏิบัติจากพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาใน 5 จังหวัด จึงเป็นที่มาของการเดินทางลงพื้นที่ภาคสนามในจังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ 5-9 พฤษภาคม ที่ผ่านมา ร่วมกับมูลนิธิเด็กน้อยพัฒนาเพื่อเจาะลึกการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบที่ ‘บ้านจารย์’ และ ‘บ้านณรงค์’ ซึ่งเป็นหนึ่งในศูนย์ฯ ต้นแบบที่กระจายตัวอยู่ใน 17 อำเภอ ซึ่งในการลงพื้นที่ครั้งนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสพบปะและสนทนากับอปท. ผู้นำชุมชน ผู้นำสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่ได้ร่วมเดินทางพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับมูลนิธิฯ และที่สำคัญ ได้ไปดูสถานที่จริงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 2 ที่ว่าการ ‘พัฒนาเด็กปฐมวัย’ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นั้นเป็นอย่างไร และคุณครูที่ศูนย์ฯ เหล่านี้มีความสุขแค่ไหนที่ได้ในทุกๆวัน

สิ่งที่สร้างความประทับใจอย่างยิ่ง ให้กับผู้เขียน คือ "ความเป็นเจ้าของร่วมกัน" ของทุกคนในชุมชน การขับเคลื่อนและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดสุรินทร์ไม่ได้เริ่มจากคำสั่งของส่วนกลาง แต่ได้รับการโอบอุ้ม และผสมผสานพลังจากภาคีในพื้นที่อย่างเหนียวแน่น ภาพของผู้ปกครองและผู้สูงอายุในชุมชนที่ตั้งใจศึกษาเรื่อง Executive Functions (EF) นายท. อบต. ที่สนับสนุนการปรับปรุงอาคารเรียน และจัดสร้างสนามเด็กเล่น และตรวจตราศูนย์ฯ

อย่างสม่ำเสมอ ครูที่มีความสุขกับการจัดห้องเรียน วางแผนการสอน แม้แต่การทำแฟ้มประเมิน และผู้อำนวยการที่ภาคภูมิใจในศูนย์ฯ ในการดูแลของตัวเอง ตลอดจนการจับมือประสานงานอย่างแข็งขันระหว่างนายก อบต. ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้ดูแลเด็ก ทั้งหมดนี้ได้ทำให้ ‘ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก’ กลายเป็น ‘ศูนย์ (ร่วมกัน) พัฒนาเด็กเล็ก’ ของชุมชนไปโดยปริยาย

ความประทับใจในการเยี่ยมชม การดำเนินงานของมูลนิธิเด็กน้อยพัฒนา จังหวัดสุรินทร์

มรุมนต์ แดเทอร์เรนซ์ และ ภาสตรีชมเมือง
องค์กรช่วยเหลือเด็กประเทศไทย

เมื่อเดือนที่ผ่านมาดิฉันและคุณภาสตรี มีโอกาสได้เดินทางไปเยี่ยมชมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในหลายพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจารย์อำเภอสังขะจังหวัดสุรินทร์ และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ณรงค์อำเภอศรีณรงค์) ซึ่งเป็นศูนย์ที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือ กับมูลนิธิเด็กน้อยพัฒนา การลงพื้นที่ครั้งนี้ทำให้ดิฉันได้เห็นถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่น ของทุกภาคส่วนที่ร่วมกัน พัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย เพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแรง ให้แก่เด็กในชุมชน

สิ่งที่สร้างความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง คือ กระบวนการทำงานของมูลนิธิเด็กน้อยพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสมัครเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกัน ซึ่งถือเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในศูนย์เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของการพัฒนาอย่างแท้จริง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้วย

ตนเอง ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนา ศูนย์ให้มีคุณภาพและได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองในชุมชนมากยิ่งขึ้น

แม้ว่าช่วงเวลาที่ผ่านมาจะเป็นช่วงปิดภาคเรียน ทำให้ไม่มีโอกาสได้เห็นบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนจริงภายในห้องเรียน แต่สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ ของการดำเนินงานได้อย่างเด่นชัด คือ ความพร้อมเพรียงและความร่วมมือ ของผู้บริหารศูนย์ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คณะครู ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่มาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล และนำเสนอผลการดำเนินงานอย่างพร้อมหน้า บรรยากาศของการประชุมเต็มไปด้วยความเป็นกันเอง ความภาคภูมิใจ และความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศูนย์ให้ดียิ่งขึ้น

อีกประการหนึ่งที่น่าชื่นชมเป็นอย่างมาก คือ ความมั่นใจและความเป็นมืออาชีพของคุณครู ในการนำเสนอผลงาน และอธิบายแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์ ครูแต่ละท่านสามารถถ่ายทอดข้อมูล กิจกรรม และเป้าหมายการพัฒนาเด็กได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจ ในหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงความรัก ความเอาใจใส่ และความทุ่มเทที่มีต่อเด็กในความดูแล ความมั่นใจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึง การได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องจากมูลนิธิ รวมถึงการสนับสนุนทางวิชาการที่ช่วยเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู

นอกจากนี้ เรายังได้เห็นผลงานการเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมและฐานการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย ภายในศูนย์มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม ภาษา และการสื่อสาร โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควบคู่กับการเรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-based Learning) ซึ่งช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก อุปกรณ์การเรียนรู้และเครื่องเล่นต่าง ๆ มีความพร้อม ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ในทุกมิติ ทำให้เห็นถึงความใส่ใจในการจัดประสบการณ์ ที่เหมาะสมกับเด็กอย่างแท้จริง

จากการเยี่ยมชมในครั้งนี้ ทำให้เราตระหนักว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานสนับสนุน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งมูลนิธิเด็กน้อยพัฒนาได้มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายเหล่านี้ จนนำไปสู่การยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการพัฒนาศักยภาพของเด็กอย่างเป็นรูปธรรม

สรุปความประทับใจ

- 1 ความมุ่งมั่นและการทำงานอย่างเข้มแข็งของมูลนิธิเด็กน้อยพัฒนา** ที่อุทิศตนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้มีมาตรฐานสูงและเทียบเคียงระดับสากล
- 2 การสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของการพัฒนา** ผ่านกระบวนการความร่วมมือและการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ที่ทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง
- 3 ความร่วมมือที่เข้มแข็งของผู้บริหาร อบต. ครู บุคลากร และผู้ปกครอง** ที่พร้อมใจกันสนับสนุนการพัฒนาศูนย์ และมีความต้องการที่จะขยายความร่วมมือในอนาคต
- 4 ความมั่นใจและความเป็นมืออาชีพของครู** ซึ่งสะท้อนถึงการได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และความทุ่มเทในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่เด็ก
- 5 ความพร้อมของสภาพแวดล้อม** อุปกรณ์การเรียนรู้ และฐานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทันสมัย เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และเอื้อต่อการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

โดยภาพรวม การเยี่ยมชมครั้งนี้สร้างความประทับใจอย่างยิ่ง ต่อรูปแบบการทำงานที่เน้นความร่วมมือการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ในการวางรากฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

เยี่ยมชมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านงาน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ณรงค์ จังหวัดสุรินทร์

ประเด็นสำคัญ

ความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

การยกระดับคุณภาพด้วยความสมัครใจ ภายใต้ความมุ่งมั่นร่วมกันผ่านกระบวนการ MOU

เสริมสร้างความมั่นใจของครู และความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง